

Anna Białek – radca w Zespole Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, doktorantka w Zakładzie Bioetyki i Prawa Medycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W związku z rozwojem nauk medycznych poszerzyła się możliwość monitorowania przebiegu ciąży oraz podejmowania interwencji medycznych względem rozwijającego się w organizmie kobiety płodu. Te działania diagnostyczne i terapeutyczne podejmowane mogą być zarówno w interesie kobiety ciężarnej, jak i dziecka poczętego. Nie zawsze jednak interesy tych podmiotów są zbieżne, co rodzi konieczność rozstrzygnięcia sytuacji konfliktowej, poprzez dokonanie ważenia pozostających w konflikcie wartości. Wynik odpowiedniego ważenia tych wartości winien znajdować odzwierciedlenie na gruncie przepisów ustawowych.

W świetle ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. *o zawodach lekarza i lekarza dentysty* (Dz. U. z 2019 r. poz. 537 ze zm.) oraz ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1127 ze zm.) jedynie kobieta postrzegana jest jako pacjentka, uprawniona do wyrażenia świadomej zgody na każdą interwencję medyczną, także tą, której celem jest ratowanie życia i zdrowia płodu. Żaden inny podmiot, w tym też ojciec dziecka, nie ma prawa do uzyskiwania informacji o stanie zdrowia płodu, a tym bardziej podejmowania decyzji jego dotyczących. W przypadku poczęcia dziecka bez użycia metod służących wspomaganey prokreacji, mężczyzna nie jest bowiem pacjentem, nie przysługuje mu (ani kobiecie ciężarnej) też władza rodzicielska, której istnienie uzależnione jest od przyjścia na świat dziecka. Takie rozwiązanie, w szczególności wykluczające możliwość informowania ojca o stanie zdrowia płodu, poddawane bywa krytyce.

W wystąpieniu przedstawione zostaną zasady wyrażenia przez kobietę ciężarną prawnie doniosłej zgody na zabieg medyczny oraz konsekwencje płynące z przyjętego przez ustawodawcę założenia, zgodnie z którym wyłącznie kobieta jest uprawniona do wyrażenia zgody na leczenie, dla rozstrzygnięcia sytuacji, w których kobieta odmawia poddania się zabiegowi medycznemu, mającemu na celu ochronę życia lub zdrowia płodu lub podejmuje leczenie zagrażające płodowi. Istniejące regulacje poddane zostaną ocenie w świetle standardów konstytucyjnych chroniących nie tylko godność, autonomię, życie i zdrowie kobiety ciężarnej, ale także godność, życie i zdrowie dziecka poczętego.